

PERMANENTNÁ FORMÁCIA ABSOLVENTOV TEOLOGICKÝCH FAKÚLT

doc. ThDr. Štefan Paločko, PhD.

TÉMA IV: VZŤAH OTCA A SYNA AKO PODKLAD PRE VYTVORENIE PROJEKTU SVETA

ÚVOD: Nutnosť prítomnosti projektu sveta v Bohu

Ak uvažujeme o stvorení sveta, je zrejmé, že na to, aby Boh mohol stvoriť svet, musí to uskutočniť spôsobom, ktorý Bohu nič k dokonalosti nepridá. Stvorenie sveta a svet samotný nemôže byť niečo, čo by nejakým spôsobom v najdokonalejšej miere nebolo prítomné v samotnom Bohu. Ak má Boh svet „vymyslieť“, nutne musí vychádzať len z toho, čo má sám v sebe k dispozícii. To znamená, že akákoľvek idea sveta, musí byť v Bohu prítomná. Vyžaduje to teda, aby Boh „nahliadol“ do svojho vnútra a poznal nekonečné možnosti, ako by svet mohol vyzeráť, aby sa pre projekt nejakého sveta rozhodol. Toto „nahliadnutie do seba“ či poznanie možných projektov sveta je možné jedine v prípade, že Boh „hľadá do seba“, nie až na základe svojho slobodného rozhodnutia, bez ktorého by mohol existovať. Musí to byť na základe spôsobu, akým Boh nutne od večnosti existuje, teda na základe spôsobu, ktorý jeho existenciu nutne definuje. Inak by toto Božie „nahliadanie do seba“ bolo niečím, čo Bohu pridáva dokonalosť, ktorú nutne pre svoju existenciu nemá, čo by bolo absurdné. V Bohu teda nutne musí existovať večné Božie „nahliadnutie do seba“, teda večné poznanie vlastnej podstaty.

1. Otcovo rodenie Syna ako poznávanie svojej podstaty

Z učenia Cirkvi vyplýva, že ak máme zdefinovať vzťah medzi Osobou Otca a Osobou Syna v Najsvätejšej Trojici, používame na to formuláciu, podľa ktorej Otec večne rodí Syna a Syn je Otcom večne rodený. Ak máme popísať, čo konkrétne sa týmto rodením myslí, hovoríme o úkone Božieho rozumu, ktorým Otec dokonale poznáva všetko, čo má, teda celú svoju podstatu. Zároveň tým poznáva svoju božskú podstatu ako osobnú, čo vo výsledku znamená, že Otec poznáva v božskej podstate Osobu. Kým Otec je Osoba poznávajúca, javí sa tu ďalšia božská Osoba, ktorá je poznávaná. Touto poznávanou Osobou v Božej podstate je Syn.

Práve toto večné rodenie Syna vyjadruje Božie „nahliadanie do seba“, teda večné poznávanie svojej podstaty. Vďaka tomu Boh môže poznať nekonečné množstvo možností, ako by mohol vyzeráť svet a aké stupne dokonalosti by mohli obsahovať rozličné stvorenia, ktoré by Boh do sveta umiestnil. Každá idea, ako by stvorené veci mohli vyzeráť, je obsiahnutá a prítomná v nekonečnej božskej podstate.

2. Božie projektovanie sveta

Vďaka Otcovmu poznávaniu svojej podstaty, teda vďaka večnému rodeniu Syna, môže Otec naprojektovať podobu sveta a stvorení v ňom. Nekonečná božská dokonalosť Syna obsahuje všetky možné veci, a tak stvorenia sú odbleskom, či nedokonalým obrazom všetkého toho, čo je nejakým spôsobom prítomné v Synovi. O to viac, ak uvažujeme o človeku, ako o bytosti, ktorá disponuje rozumom a vôľou, teda evidentne vyšším stupňom dokonalosti, ako majú stvorenia, s ktorými máme bezprostrednú skúsenosť, možno povedať, že človek je obrazom Boha, konkrétne obrazom Božieho Syna. Samozrejme ten obraz ďaleko zaostáva za dokonalosťou Božieho Syna, no všetko, čo človek má, má len vďaka tomu, že Boh Otec to nachádza vo svojej podstate, ktorú poznáva ako svojho Syna.

ZÁVER

Možno teda zhrnúť, že projekt sveta môže existovať jedine ako odblesk Otcovho poznávania Syna. Práve vzťah Otcovho rodenia Syna je základnou platformou, na základe ktorej môže existovať Božie poznanie, aký svet by mohol stvoriť. Jedine tak Božia činnosť projektovania sveta nepridáva nič k Božej dokonalosti. Je totiž obsiahnutá vo večnom a nekonečnom Otcovom poznávaní, teda rodení Syna.

NAŠA ÚLOHA:

Katolícky teológ si potrebuje uvedomovať, že všetko vo svete je odbleskom toho, čo je nejakým spôsobom prítom-

né v Bohu. I človek sám je tak stvorený podľa Božieho obrazu. Keďže Boh je plnosť dobra, nutne musí byť stvorenie a v najvyššej miere človek odbleskom Božej dobroty.

ÚLOHA CIRKVI:

Cirkev ako strážkyňa pravej viery je povolaná učiť a zdôrazňovať, že človek má svoju dôstojnosť a hodnotu odvodenú od toho, že je stvorený ako odblesk Božej dobroty, a tak nesie v sebe Boží obraz.

LITERATÚRA:

BULLA UNIONIS COPTORUM., dekrét Florentského koncilu. In: BARON, A. - PIETRAS, H.: *Dokumenty soborów powszechnych, tom III.* Kraków :Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2003.

BULLA UNIONIS GRAECORUM., dekrét Florentského koncilu. In: BARON, A. - PIETRAS, H.: *Dokumenty soborów powszechnych, tom III.* Kraków :Wydawnictwo WAM, Księża Jezuici, 2003.

Dokumenty prvých dvoch ekumenických snemov. Prešov : Náboženské vydavateľstvo PETRA 1999.

PALOČKO, Š.: *Ježiš z Nazareta, Záchrana ľudí.* Prešov: GTF PU v Prešove, 2010.

POSPÍŠIL, C.V.: *Jako v nebi, tak i na zemi.* Kostelní Vydří : Krystal OP, Karmelitánské nakladatelství, 2017.

POSPÍŠIL, C.V.: *Ježiš z Nazareta, Pán a Spasitel.* Kostelní Vydří : Krystal OP, Karmelitánské nakladatelství, 2000.
